

A térkép kiállítása a francia rajz- és nyomdaművészet magasfokú fejlettségét dicséri (Erhard Frères, Imprimeurs. 8. Rue Nicole à Paris). Kiadója: Baudry et Cie. editeurs du service de la carte géologique détaillée de la France. 15. Rue des Saints Péres à Paris, kitől az directe megrendelhető.

Koch A.

9. Két vipera-féle kigyó Sz.-Udvarhely környékén. Ez évi június hónap elején egy vasárnap délután két tanítványomat a város végére, a katonai kórházzal átellenben levő Kahar nevű dombra küldöttem oly növényekért, melyeket előzetesen nekik a helyszínén már megmutattam volt. A fiúk a kívánt növények mellett, onnan egy kigyót is hoztak, melyet szürkületkor a skatulyából kivéve, borszeszbe tettem, a nélkül, hogy akkor figyelmesen megvizsgáltam volna. Később azonban kitűnt, hogy ez a kigyó a keresztes vipera (*Pelias Berus L.*), melyet Székely-Udvarhelyen gyakori kirándulásaim alkalmával addig soha sem láttam. Kigyóm első tekintetre a vízi siklóra emlékeztet. Alapszíne hamuszürke. Hátán kávészínű czikezakkos szalag fut végig. Hasa kékeszürke, fehérés foltokkal tarkázva. Hossza 50 centiméter, miből 6 cm. farkára esik.

A másik kigyó, melyről ez úttal megemlékezem, ritkább és jóval nehezebben felismerhető alakja a mérges kigyóknak, mint akár a keresztes vipera, akár a homoki vipera, mert az azokat annyira jellemző hátszalag, vagy pedig szarvacska forma nyulványa az orrnak, ennél teljesen hiányzik. Ez a fekete válfaja a *Pelias Berus L.*-nek. Tamás Albert barátom s collegámtól kaptam, ki tanulmányozás végett szives volt azt nekem rövid időre rendelkezésemre bocsátani. Oroszhegy Sz.-Udvarhely közelében fekvő havasalji község erdejében fogták a múlt évben s kissé megrongált állapotban juttatták Tamás collegám kezéhez. Fénytelen, sötétbarna az egész test pikkelyzete, a fark és áll kivételével, hol halvány sárga. Hossza 58 cm., farka 7 cm.; hátának szélessége 2 cm.; a test közepe táján 8. és a nyakon $3\frac{1}{2}$ cm. vastag. A méregzacskók mindkettőnél tisztán látszanak s a visszahúzott méregfogak jól kitapinthatók.

E szerint a keresztes viperának Sz. Udvarhely is és fekete válfajának Oroszhegy falu Sz.-Udvarhely mellett biztos előfordulási helye.

Sz.-Udvarhelyt, 1889. október 31-én.

Gönczi Lajos.